

Zákonné možnosti snímania daktyloskopických odtlačkov osobám pri plnení úloh Policajného zboru a v trestnom konaní

Anotácia: Autor v predmetnom článku uvádza zákonné možnosti snímania daktyloskopických odtlačkov osobám pri plnení úloh Policajného zboru a v trestnom konaní, možnosti ich automatizovaného spracúvania, upozorňuje na súvisiace problémy vyskytujúce sa v aplikačnej praxi – aj s návrhom de lege ferenda na ich riešenie.

Kľúčové slová: ochrana osobných údajov, biometrické údaje, daktyloskopické zbierky, snímanie daktyloskopických odtlačkov, automatizované spracúvanie daktyloskopických odtlačkov.

Úvod

Identifikácia osôb prostredníctvom jedinečných obrazcov papilárnych línií je v policajnej praxi a v trestnom konaní dlhodobo využívaná hlavne pre jej efektívnosť (rýchlosť, spoľahlivosť a hospodárnosť). Praktické využitie daktyloskopie na individuálnu identifikáciu osoby je podmienené disponovaním s vhodným porovnávacím materiálom (v dostatočnej kvalite odtlačený papilárny terén minimálne tretích článkov prstov rúk a údaje o osobe, ktorej odtlačky patria, v rozsahu umožňujúcom jej priame určenie), čo sa reálne zabezpečuje aj vedením daktyloskopických zbierok. V súčasnosti vedie Policajný zbor Slovenskej republiky odtlačky prstov a dlaní osôb vo fyzickej forme, na daktyloskopických kartách, a v digitálnej forme, pomocou automatizovaného daktyloskopického identifikačného systému – AFIS (Automated Fingerprint Identification System). Prevádzkovateľom všetkých informačných systémov Policajného zboru, v ktorých sa spracúvajú osobné údaje, je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky¹. Gestorom dátových fondov systému AFIS je Kriministický a expertízny ústav Policajného zboru.²

Pretože pri vedení daktyloskopických zbierok ide o systematické spracúvanie osobných údajov s využitím automatizovaných prostriedkov³, umožňujúcich priamo určiť fyzickú osobu⁴ (jednoznačne ju identifikovať), ich spracúvanie podlieha ustanoveniam zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 84/2014 Z. z. (ďalej len „zákon o ochrane osobných údajov“). Pri daktyloskopickojej identifikácii je využívaným osobným údajom, umožňujúcim priame určenie osoby, identifikátor s biometrickým charakterom (papilárny terén). V § 4 ods. 3 písm. f) zákona o ochrane osobných údajov je uvedené, že biometrickým údajom je osobný údaj fyzickej osoby označujúci jej biologickú alebo fyziologickú vlastnosť alebo charakteristiku, na základe ktorej je jednoznačne a nezameniteľne určiteľná; biometrickým údajom je najmä odtlačok prsta, odtlačok dlane, analýza deoxyribonukleovej kyseliny. V ustanovení § 6 ods. 1 zákona o ochrane osobných údajov je uvedené, že prevádzkovateľ môže spracúvať osobné údaje len podľa § 9 tohto zákona spôsobom, ktorý je v súlade s dobrými mravmi, a to len na

¹ § 69 ods. 12 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

² Čl. 2 písm. a) nariadenia ministra vnútra Slovenskej republiky č. 1/2012 o používaní automatizovaného systému daktyloskopickojej identifikácie osôb a automatizovaného systému identifikácie pôvodcov profilov deoxyribonukleovej kyseliny a o zmene a doplnení niektorých interných aktov riadenia.

³ § 2 ods. 3 zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 84/2014 Z. z.

⁴ § 4 ods. 1 zákona č. 122/2013 Z. z.

vymedzený alebo ustanovený účel. V § 9 ods. 1 je ďalej uvedené, že prevádzkovateľ môže osobné údaje takto spracúvať iba na základe:

- a) priamo vykonateľného právne záväzného aktu Európskej únie alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná,
- b) ustanovení zákona o ochrane osobných údajov,
- c) ustanovení osobitného zákona,
- d) na základe súhlasu dotknutej osoby.

Podľa § 10 zákona o ochrane osobných údajov súhlas dotknutej osoby nie je potrebný, ak dôvodom spracúvania osobných údajov je:

- a) priamo vykonateľný právne záväzný akt Európskej únie alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná,
- b) zákon o ochrane osobných údajov,
- c) osobitný zákon,
- d) osobitný záujem (prípady osobitného záujmu sú taxatívne vymenované v § 10 ods. 3 písm. a) až g), napr. spracovanie osobných údajov je nevyhnutné na účely tvorby umeleckých alebo literárnych diel, plnenie zmlúv, ochranu života, zdravia alebo majetku).

Pri plnení úloh Policajného zboru a v trestnom konaní dochádza v dominujúcej väčšine prípadov k snímaniu daktyloskopických odtlačkov osobám proti ich vôli, t. z. bez ich výslovného súhlasu, a to na základe osobitného zákona. Osobitný zákon, ktorý prevádzkovateľa oprávňuje spracúvať osobné údaje aj bez súhlasu dotknutej osoby, musí obsahovať:

- a) zoznam osobných údajov, ktoré sa spracúvajú,
- b) účel ich spracúvania,
- c) okruh dotknutých osôb, u ktorých je možné osobné údaje spracúvať.

Prevádzkovateľ spracúva osobné údaje len v rozsahu a spôsobom, ktorý osobitný zákon ustanovuje⁵. Osobitným zákonom, na základe ktorého sú spracúvané osobné údaje zhromaždené pri plnení úloh Policajného zboru, je aj zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o PZ“), kde sa v § 69 ods. 1 uvádza, že Policajný zbor spracúva informácie a osobné údaje zhromaždené pri plnení jeho úloh vrátane informácií a osobných údajov poskytnutých zo zahraničia podľa tohto zákona a tiež zákona o ochrane osobných údajov v rozsahu nevyhnutnom na ich plnenie.

1 Snímanie daktyloskopických odtlačkov podľa zákona o Policajnom zbore

Zákon o PZ dáva policajtovi dispozíciu na snímanie daktyloskopických odtlačkov bez súhlasu dotknutej osoby v § 20a ods. 1, podľa ktorého môže policajt sňať daktyloskopické odtlačky osobe:

1. **predvedenej** podľa § 18 ods. 3 a 4 zákona o PZ (ak je potrebné zistiť totožnosť osoby a vyzvaná osoba odmietne preukázať svoju totožnosť, alebo ju nemôže hodnoverne preukázať);
2. **zaistenej** podľa § 19 zákona o PZ,

⁵ § 10 ods. 2 zákona č. 122/2013 Z. z.

- ak svojím konaním bezprostredne ohrozuje svoj život alebo zdravie alebo život a zdravie iného alebo majetok,
 - ak bola pristihnutá pri páchaní priestupku a je dôvodná obava, že v ňom bude pokračovať, alebo je to potrebné na riadne zistenie alebo objasnenie veci,
 - ak sa pokúsila o útek pri predvedení a dôvodná obava z jej úteku trvá,
 - ak na útvare Policajného zboru uráža policajta alebo inú osobu alebo sa správa inak agresívne,
 - ak na ňu bolo vyhlásené medzinárodné policajné pátranie,
 - ak sa nachádza na mieste trestného činu bezprostredne po jeho spáchaní a je potrebné zistiť jej súvislosť s trestným činom,
 - ak sa nachádza v priestore, v ktorom sa zakročuje pod jednotným velením proti nebezpečnému páchatelovi a použitie výzvy na preukázanie totožnosti môže spôsobiť ohrozenie života alebo zdravia zakročujúcich policajtov alebo prítomných osôb,
 - ak svojím konaním bezprostredne ohrozuje bezpečnosť a plynulosť železničnej dopravy;
3. **zadržanej ako podozrivej** zo spáchania trestného činu podľa § 85 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“),
- ak je u nej dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku,
 - ak je zadržaná ako podozrivá pri páchaní prečinu, pri ktorom je možné uložiť trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov, alebo bezprostredne po spáchaní takéhoto prečinu, za podmienok uvedených v § 204 Trestného poriadku,
 - ak bola policajtovi, ktorý je orgánom činným v trestnom konaní⁶, odovzdaná zaistená osoba podľa § 19 zákona o PZ,
 - ak bola policajtovi, ktorý je orgánom činným v trestnom konaní, odovzdaná osoba pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, ak jej bola obmedzená osobná sloboda inou osobou podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku;
4. **zatknutej** podľa § 73 Trestného poriadku, ak bol vydaný predsedom senátu alebo sudcom pre prípravné konanie na návrh prokurátora príkaz na zatknutie obvineného;
5. **obvinenej zo spáchania trestného činu** podľa § 206 Trestného poriadku;
6. **nájdenej alebo vypátranej**;
7. **cudzincovi**,
- ktorý neoprávnene prekročil vonkajšiu hranicu Slovenskej republiky,
 - ktorý má na území Slovenskej republiky neoprávnený pobyt,
 - proti ktorému sa začalo konanie o administratívnom vyhostení alebo konanie o zákaze vstupu na územie Slovenskej republiky,
 - ktorý je nežiaducou osobou,
 - na účel určenia jeho veku, ak nie je celkom zjavné, že ide o maloletého cudzinca,
 - alebo staršiemu ako 14 rokov na účel konania o udelenie azylu.

Pre úplnosť je nutné ešte dodať, že podľa § 20a ods. 2 zákona o PZ môže policajt odobrať daktyloskopické odtlačky tiež osobe, ktorá o to písomne požiada.

⁶ § 10 ods.1, ods. 8 až 10 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

2 Snímanie daktyloskopických odtlačkov podľa Trestného poriadku

Ďalším osobitým predpisom, ktorý umožňuje snímať daktyloskopické odtlačky bez súhlasu dotknutých osôb, je Trestný poriadok, ktorý to pripúšťa v ustanoveniach § 155 ods. 3 a 5. V § 155 ods. 3 Trestného poriadku je uvedené, že **osoba podozrivá zo spáchania trestného činu a obvinený** sú povinní strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov a vzorky na analýzu deoxiribonukleovej kyseliny. V prípade, že tieto osoby po márnej výzve odmietnu dobrovoľne strpieť tento úkon, môže byť vykonaný aj proti ich vôli na príkaz, ktorý vydal predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt so súhlasom prokurátora v súlade s § 155 ods. 4 Trestného poriadku.

Trestný poriadok explicitne nedefinuje pojem „osoba podozrivá zo spáchania trestného činu“, rovnako neurčuje ani nevyhnutný stupeň podozrenia, resp. rozsah a kvalitu dôkazov, ktorými má byť takéto podozrenie voči osobe odôvodnené. Pri podozrení, z trestno-procesného hľadiska, však musia existovať určité objektívne skutočnosti, na základe ktorých je možné podozrivého spojiť s konkrétnym trestným činom a ktoré by dostatočne odôvodňovali podozrenie, že mohol tento trestný čin spáchať (napr. záznam z kamerového systému svedčiaci o jeho prítomnosti v danom priestore a inkriminovanom čase alebo osoba má pri sebe veci pochádzajúce z trestnej činnosti alebo prostriedky, ktoré mohli byť použité na spáchanie konkrétneho trestného činu, ako je špeciálne náradie (napr. planžety alebo iné špeciálne prípravky vyrobené výlučne na prekonávanie cylindrických vložiek zámok dverí, pri podozrení z krádeže vlámaním). Podozrenie, v súlade s Trestným poriadkom, vždy musí smerovať ku konkrétne vyšetrovanej trestnej činnosti a nie je možné ho zamieňať s podozrením založeným napr. len na všeobecnej domnienke, že keď sa už osoba v minulosti preukázateľne dopustila určitej trestnej činnosti, tak je predpoklad, že mohla spáchať aj ďalšiu. V takomto prípade možno hovoriť len o podozrení z tzv. operatívneho aspektu. Je potrebné dôsledne odlišovať „podozrivú osobu“ z trestno-procesného hľadiska a „podozrivú osobu“ z kriminalistického hľadiska. Kriminalistika prezentuje širšie chápanie pojmu podozrivý.

Za osobou podozrivú zo spáchania trestného činu, podľa § 155 ods. 3 Trestného poriadku, **ktorá je povinná strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov, možno považovať len osobu zadržanú policajtom ako podozrivú podľa § 85 ods. 1** (sú u nej dôvody väzby alebo je zadržaná pri páchaní prečinu, pri ktorom je možné uložiť trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov, alebo bezprostredne po spáchaní takéhoto prečinu pri postupe prokurátora podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku, alebo bola policajtovi odovzdaná zaistená osoba podľa § 19 zákona o PZ, alebo bola policajtovi odovzdaná osoba pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, ktorej bola obmedzená osobná sloboda inou osobou podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku), pričom v tomto procesnom postavení môže byť maximálne 48 hodín. Do uplynutia tohto času musí byť zadržaná podozrivá osoba buď obvinená, alebo prepustená na slobodu. Zadržanie podozrivej osoby môže byť realizované len s predchádzajúcim súhlasom prokurátora, resp. bez takého súhlasu, ak vec neznesie odklad a súhlas vopred nie je možné dosiahnuť, najmä ak bola osoba pristihnutá pri trestnom čine alebo zastihnutá na úteku. Na zadržanie podozrivého musia preto byť súčasne splnené tieto zákonné podmienky:

- a) existencia dôvodného podozrenia, že bol spáchaný trestný čin,
- b) existencia dôvodného podozrenia, že trestný čin spáchala osoba, ktorá má byť zadržaná,
- c) existencia niektorého z dôvodov väzby podľa § 71 Trestného poriadku alebo osobitný dôvod zadržania podľa § 204 Trestného poriadku,

- d) predchádzajúci súhlas prokurátora. Tento nie je potrebný, ak vec neznesie odklad a súhlas vopred nemožno dosiahnuť, najmä ak bola taká osoba pristihnutá pri čine alebo zastihnutá na úteku⁷.

Poznámka autora: Termín „podozrivá osoba“ bol do ustanovenia § 155 ods. 3 Trestného poriadku začlenený jeho novelizáciou zákonom č. 262/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. 9. 2011. Táto úprava bola iniciovaná pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Edity Pfundtner a Gábora Gála k vládnemu návrhu zákona, ktorý zakladal povinnosť strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov a vzoriek na analýzu DNA iba u obvinenej osoby. Poslanci navrhli, aby sa povinnosť strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov a odobratie vzorky na účel analýzy DNA vzťahovala nielen na obvineného, ale súčasne aj na osobu podozrivú zo spáchania trestného činu podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku.

Za podozrivé osoby v zmysle § 155 ods. 3 Trestného poriadku, ktoré sú povinné strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov, preto nie je možné považovať všetky osoby, o ktorých sa pri vyšetrovaní trestného činu uvažuje ako o možných páchatel'och, bez možnosti dostatočného odôvodnenia takéhoto podozrenia, založeného na primeranej úrovni dôkazov.

V prípade, že existuje dôvodné podozrenie, že trestný čin spáchala určitá osoba, pričom nie sú splnené všetky uvedené zákonné podmienky na jej zadržanie (napr. neexistuje zákonný dôvod väzby), je možné takejto podozrivej osobe snímať daktyloskopické odtlačky bez jej súhlasu až po vznesení obvinenia. **Obvinený** je ten, kto je podozrivý zo spáchania trestného činu a bolo mu vznesené obvinenie, pretože je dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba (§ 206 ods. 1 Trestného poriadku). V zmysle § 207 ods. 1 Trestného poriadku, ak nie je možné hodnoverne zistiť totožnosť osoby, ktorej má byť vznesené obvinenie, namiesto osobných údajov sa k uzneseniu o vznesení obvinenia priložia jej daktyloskopické odtlačky.

Podľa ustanovenia § 155 ods. 5 Trestného poriadku snímanie daktyloskopických odtlačkov musí tiež strpieť **osoba, ktorá sa zdržiavala na mieste činu a jej totožnosť je potrebné zistiť týmto spôsobom na účely dokazovania.** („Ak na účely dokazovania treba zistiť totožnosť osoby, ktorá sa zdržiavala na mieste činu, je osoba, o ktorú ide, povinná strpieť úkony potrebné na také zistenie vrátane odobratia daktyloskopických odtlačkov.“) Ustanovenie § 155 ods. 5 Trestného poriadku bolo tiež novelizované zákonom č. 262/2011 Z. z. s nasledujúcim odôvodnením: „Ustanovenie sa dopĺňa o možnosť snímania odtlačkov prstov osoby, ktorá sa zdržiavala na mieste činu, na účel ich porovnania s odtlačkami, ktoré boli zaistené na mieste činu ako daktyloskopické stopy.“⁸ Podľa dôvodovej správy bolo cieľom tejto zmeny zákonom uložiť povinnosť tzv. „domácim osobám“ strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov na účel vylúčenia ich zhody s daktyloskopickými stopami, ktoré boli zaistené pri obhliadke miesta trestného činu. Za domáce osoby sú považované všetky osoby, o ktorých je známe, že sa zdržiavali na miestach, kde boli zaistené daktyloskopické stopy pred spáchaním trestného činu, počas jeho spáchania alebo po jeho spáchaní a zároveň existuje predpoklad, že mohli tieto stopy vytvoriť. (V prípade, že predmetom obhliadky miesta trestného činu je napr. byt, v ktorom došlo k ublíženiu na zdraví, ako domáce osoby pripadajú do úvahy všetky osoby, ktoré byt reálne využívajú na bývanie, návštevy, u ktorých nie je možné vylúčiť vytvorenie zaistených stôp, ďalej sú to osoby, ktoré vstúpili ako prvé na

⁷ Bližšie: ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť*. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, s. 220 – 221.

⁸ Vládný návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Dôvodová správa. NR SR: Parlamentná tlač č. 342, 5. Volebné obdobie NR SR, s. 12.

miesto trestného činu, osoby, ktoré poskytli prvú pomoc zraneným a pod.). Dôsledné vylúčenie zhôd pri zaistených daktyloskopických stopách s odtlačkami domácich osôb, prostredníctvom odbornej a znaleckej činnosti,⁹ významne zvyšuje predpoklad, že nestotožnené daktyloskopické stopy boli vytvorené páchatelom trestného činu. Úmysel zákonodarcu procesne zabezpečiť odtlačky domácich osôb na účely dokazovania v trestnom konaní je preto nespochybniteľne pozitívnym zámerom. Aplikčná prax však odhalila, že ustanovenie § 155 ods. 5 Trestného poriadku nie je možné vykladať kategoricky v absolútnom súlade s prezentovanou vôľou zákonodarcu, interpretovanou v dôvodovej správe k návrhu zákona, čo tiež spôsobuje nejednotnosť v postupe vyšetrovateľov Policajného zboru a poverených príslušníkov Policajného zboru ako orgánov činných v trestnom konaní pri realizácii citovaného ustanovenia. Z uvedenej normy totiž jednoznačne nevyplýva pre všetky domáce osoby povinnosť strpieť snímanie ich daktyloskopických odtlačkov, túto povinnosť majú len domáce osoby s nezistenou totožnosťou. Úmysel zákonodarcu (uložiť povinnosť všetkým domácim osobám strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov na účel ich porovnania so zaistenými daktyloskopickými stopami) nie je v predmetnom ustanovení Trestného poriadku explicitne vyjadrený. V jeho znení je zakotvená aj aplikčná podmienka formulovaná do požiadavky „Ak na účely dokazovania treba zistiť totožnosť osoby, ktorá sa zdržiavala na mieste činu...“ V prípade, že je pre orgán činný v trestnom konaní totožnosť domácej osoby známa, resp. ju zistil iným spôsobom, nie je podľa citovaného ustanovenia naplnený zákonný dôvod na snímanie daktyloskopických odtlačkov. Takýto výklad ustanovenia § 155 ods. 5 je tiež v súlade s aktuálnymi odbornými komentármi k Trestnému poriadku, ako napr.:

„Zistenie totožnosti osoby, ktorá sa zdržiavala na mieste činu, by sa malo vykonať predovšetkým pomocou preukazu totožnosti. Až potom je možné vykonať úkony potrebné na zistenie totožnosti tejto osoby, najmä fotografovanie, zhotovenie obrazových záznamov, snímanie odtlačkov prstov, vonkajšie meranie tela a zisťovanie zvláštnych telesných znamení. Na zistenie totožnosti sa používajú i evidencie Policajného zboru.“¹⁰

Vôľu zákonodarcu – uložiť povinnosť domácim osobám strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov na účel ich porovnania so zaistenými daktyloskopickými stopami – by bolo preto vhodné premietnuť jednoznačne do ustanovenia § 155 ods. 5 Trestného poriadku, a to bez podmienky zisťovania ich totožnosti. Rovnako by bolo vhodné zákonom vymedziť aj účel využitia takýchto odtlačkov (len na účely vylúčenia zhody so zaistenými daktyloskopickými stopami v konkrétnom prípade). Hlavným dôvodom odmietania domácich osôb poskytnúť odtlačky sú najmä pochybnosti o ich následnom spracovávaní v policajných databázach. Interné predpisy Policajného zboru, ktoré ukládajú povinnosť odtlačky domácich osôb po ich daktyloskopickom skúmaní zničiť¹¹, nie sú verejnosti dostatočne známe, a preto by bolo účelné túto povinnosť zakotviť aj formou všeobecne záväzného predpisu, aby takéto obavy verejnosti boli eliminované.

3 Automatizované spracúvanie daktyloskopických odtlačkov

Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 1/2012 o používaní automatizovaného systému daktyloskopickej identifikácie osôb a automatizovaného systému

⁹ Bližšie: ČENTĚŠ, J., PACALAJ, J., ŠUFLIARSKY, P. Odborná činnosť a znalecká činnosť v trestnom konaní podľa nového Trestného poriadku. In *Justičná revue*, roč. 58, 2006, č. 10, s. 1361-1372.

¹⁰ ČENTĚŠ, J. a kol. *Eurokódex komentár k Trestnému poriadku*. <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~Main/TArticles.ascx&phContent=~Comments/RuleComments.ascx&CPartID=19518&CTypeId=2>. Dňa 22. 02. 2015.

¹¹ Nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 5/2008 na zefektívnenie využívania odborných a znaleckých činností vo vybraných odvetviach kriminalistiky v prípravnom konaní.

identifikácie pôvodcov profilov deoxiribonukleovej kyseliny a o zmene a doplnení niektorých interných aktov riadenia upravuje, u ktorých osôb je možné spracúvať ich daktyloskopické odtlačky, sňaté pri plnení úloh Policajného zboru alebo v zmysle ustanovení Trestného poriadku, v automatizovanom systéme daktyloskopической identifikácie osôb (AFIS).

Systém AFIS sa skladá z centrálného systému, ktorý je tvorený z počítačového vyhodnocovacieho a vyhľadávacieho zariadenia, podsystému kriminálny AFIS a podsystému cudzinecký AFIS.

V čl. 3 ods. 2 písm. c) bod 1. predmetného nariadenia je uvedené, že súčasťou podsystému kriminálny AFIS je databáza elektronických obrazcov a k nim prislúchajúcich informácií daktyloskopických odtlačkov prstov a dlaní z daktyloskopických kariet **zaistených, zadržaných, zatknutých** osôb alebo osôb **obvinených** zo spáchania trestného činu. Znamená to teda, že v tomto automatizovanom daktyloskopickom identifikačnom systéme je možné spracúvať daktyloskopické odtlačky odobraté osobám:

1. **zaisteným** podľa § 19 zákona o PZ,
2. **zadržaným ako podozrivým** podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku,
3. **zatknutým** podľa § 73 Trestného poriadku,
4. **obvineným zo spáchania trestného činu** podľa § 206 Trestného poriadku.

V čl. 3 ods. 3 písm. c) nariadenia je uvedené, že podsystém cudzinecký AFIS je tvorený databázami elektronických obrazcov odtlačkov prstov a k nim prislúchajúcich informácií cudzinca:

1. ktorý **neoprávnene vstúpil na územie** Slovenskej republiky alebo sa na území Slovenskej republiky **neoprávnene zdržiava**, alebo sa proti nemu začalo **konanie o administratívnom vyhostení** z územia Slovenskej republiky alebo **konanie o zákaze vstupu** na územie Slovenskej republiky podľa § 20a ods. 1 písm. a) až c) zákona o PZ,
2. ktorý na území Slovenskej republiky **požiadal o udelenie azylu** alebo dočasného útočiska podľa osobitného predpisu¹² podľa § 20a ods. 1 písm. f) zákona o PZ,
3. s ktorým prebieha konanie podľa osobitného predpisu.¹³

Záver

Pri správnej aplikácii daktyloskopической identifikácie osôb pri plnení úloh Policajného zboru alebo v súvislosti s trestným konaním je dôležité odlišovať zákonné možnosti **snímania daktyloskopických odtlačkov** od možnosti ich **snímania a zároveň aj spracúvania v databáze automatizovaného systému daktyloskopической identifikácie osôb (AFIS)**, ktorý umožňuje ich permanentné porovnávanie s kontrolnými odtlačkami osôb spracúvanými v systéme, ako aj so stopami z neobjasnených trestných činov a priestupkov.

¹² § 3 ods. 4 a § 30 ods. 3 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹³ Nariadenie Rady (ES) č. 343/2003, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. V., L 050, 25. 2. 2003).

Literatúra

ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť*. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, 864 s. ISBN 978-80-89122-76-9.

ČENTÉŠ, J. a kol. *Eurokódex komentár k Trestnému poriadku*. <http://www.epi.sk>.

ČENTÉŠ, J., PACALAJ, J., ŠUFLIARSKY, P. Odborná činnosť a znalecká činnosť v trestnom konaní podľa nového Trestného poriadku. In *Justičná revue*, roč. 58, 2006, č. 10, s. 1361-1372.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 84/2014 Z. z.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nariadenie Rady (ES) č. 343/2003, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. V., L 050, 25. 2. 2003).

Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 1/2012 o používaní automatizovaného systému daktyloskopickej identifikácie osôb a automatizovaného systému identifikácie pôvodcov profilov deoxiribonukleovej kyseliny a o zmene a doplnení niektorých interných aktov riadenia.

Nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 5/2008 na zefektívnenie využívania odborných a znaleckých činností vo vybraných odvetviach kriminalistiky v prípravnom konaní.

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Dôvodová správa. NR SR: Parlamentná tlač č. 342, 5. Volebné obdobie NR SR.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Edity Pfundtner a Gábora Gála k vládnomu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. NR SR: Parlamentná tlač č. 342, 5. Volebné obdobie NR SR.

Key words: personal data protection, biometrics, fingerprint collections, fingerprint sampling, fingerprint automatic processing.

Summary

The article presents all legal solutions for sampling of persons' fingerprints when carrying out the tasks of the Police Force and in criminal proceeding, according to the current legislation of the Slovak Republic and the possibility of their automatic processing. The author also draws attention to the related problems that occur in practical application and submits a proposal de lege ferenda to address them.

*plk. JUDr. Jozef Pacalaj
Kriminalistický a expertízny ústav PZ
Odbor prírodovedného skúmania
a kriminalistickej identifikácie
Slovenská Lupča
e-mail: jozef.pacalaj@minv.sk*

Recenzent: doc. JUDr. Štefan Kočan, PhD.